

Kontrollkäik

SA Ida-Viru Keskhaigla nakkushaiguste osakonda ja tuberkuloosiosakonda

(1) Õiguskantsler Indrek Teder koos nõunikega viis 27.08.2008 omal initsiatiivil läbi kontrollkäigu SA Ida-Viru Keskhaigla nakkushaiguste osakonda ja tuberkuloosiosakonda.

Haigla tuberkuloosiosakonnas osutatakse patsientidele diagnostilisi tervishoiuteenuseid, statsionaarset ja ambulatoorset arstiabi ning viiakse läbi kontrollitavat ravi. Osakonnas töötab kokku 33 isikut, kellest 4 on arstid, 11 on keskastme tervishoiutöötajad ja 18 on muu personal. Aastal 2007 oli osakonna voodikohtade arv 30, voodikoormus oli 365 päeva, voodikäive oli 10,4 ja voodihõive 100%, osakonnas viibis kokku 309 patsienti, kellest 170 olid mehed ja 139 naised. Keskmise patsientide vanus oli 60 aastat. Peamisteks diagnoosideks on kopsutuberkuloos, tuberkuloosne pleuriit, lüüsisamba tuberkuloos.

Haigla nakkushaiguste osakonnas osutatakse täiskasvanud patsientidele diagnostilisi tervishoiuteenuseid, statsionaarset ja ambulatoorset arstiabi. Ambulatoorses osas pakutakse täiendavalt ka reisimeditiinialast nõustamist, vaktsineerimisteenust ja HIV-nõustamist. Osakonnas töötab kokku 21 isikut, kellest 3 on arstid, 9 on keskastme tervishoiutöötajad ja 9 on muu personal. Aastal 2007 oli osakonna voodikohtade arv 12, voodikoormus oli 415 päeva, voodikäive oli 9,2 ja voodihõive oli 114%, osakonnas viibis kokku 541 patsienti, kellest 233 olid mehed ja 308 olid naised. Keskmise patsientide vanus meeste puhul oli 39 aastat ja naiste puhul 53 aastat. Peamisteks diagnoosideks olid HIV-infektsioon (42% juhtudest), soolenakkused (21% juhtudest), kroonilised hepatiidid (9% juhtudest).

Lastele osutatakse statsionaarset ja ambulatoorset arstiabi laste nakkushaiguste osakonnas. Laste nakkushaiguste osakonnas töötab kokku 14 isikut, kellest 2 on arstid, 6 on keskastme tervishoiutöötajad ja 6 on muu personal. Laste nakkushaiguste osakonna voodikohtade arv aastal 2007 oli 16, voodikoormus oli 234 päeva, voodikäive oli 4,8 ja voodihõive 64%, osakonnas viibis 544 patsienti, kellest 281 olid poisid ja 263 olid tüdrukud. Peamisteks diagnoosideks olid soolenakkus (35% juhtudest), tonsilliidid (30% juhtudest), äge respiratoorne viirusinfektsioon (15% juhtudest).

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusasutuse funktsiooni, kas haiglas on ravi läbi viimisel tagatud isikute põhiõigused ja –vabadused.

(3.1) Õiguskantsleri ringkäik asutuses ja vastuvõtt asutuses ravil viibivatele ning töötavatele isikutele

Kontrollkäigu kestel külastasid õiguskantsler ning tema nõunikud haigla tuberkuloosiosakonna ning täiskasvanute ja laste nakkushaiguste osakondade ruume. Õiguskantsleri vastuvõtul käis 1 isik, kes kaebas delikaatsete isikuandmete töötlemise üle haigla infosüsteemides.

(3.2) Isikute teavitamine nende õigustest patsientidena

Haigla poolt eelnevalt õiguskantslerile saadetud dokumentatsioonist nähtus, et hospitaliseerimisel teavitatakse patsiente nende õigustest suuliselt ja kirjalikult vastavalt

kasutuses olevatele vormidele. Osakonna sisekorraeeskirjad on kättesaadavad osakonnas (palatites ja koridoris).

Isikuid on vaja nende õigustest ja õiguste piiramisest ehk eneseteostuse piiridest kinnises asutuses teavitada viivitamatult peale asutusse saabumist. Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitus Rec(2004)10¹ artikli 22 kohaselt peaks ravile määratud isikuid kas suuliselt või kirjalikult kohe informeerima nende õigustest ja neile avatud hüvitusmehhanismidest. Lisaks tuleks selliseid isikuid pidevalt ja piisavalt informeerida ravi põhjustest ja selle potentsiaalse pikendamise või lõpetamise kriteeriumidest ja vastav informatsioon tuleks edastada ka selle isiku esindajale. Igale patsiendile ja tema perele tuleks raviasutusse saabumise järgselt väljastada tutvustav brošüür, milles on näidatud asutuse sisekord ja patsiendi õigused. Patsient, kes ei ole võimeline brošüüri sisu mõistma, peaks saama kohast abi (teabematerjalid erinevates keeltes).

Tulenevalt eeltoodust soovitas õiguskantsler SA Ida-Viru Keskhaigla juhtkonnal töötada välja ja anda ravile saabunud isikule või tema hooldajale isikule arusaadavas keeles kirjalik infomaterjal, mis kirjeldab asutuse sisekorda, isiku õigusi ja kohustusi ning näitab ära võimalikud kaebemehhanismid (asutusesised menetlused, kohus, Tervishoiuamet, õiguskantsler jne) ja nende kasutamise võimalused. Soovitavaks tuleb pidada ka haiglasise kaebuste ja ettepanekute esitamise vormi liitmist patsiendi infobrošüüri, mis võimaldaks ravil viibival isikul või tema hooldajal kasutada kaebemehhanisme efektiivsemalt.

(3.3) Olmetingimused haiglas

Sotsiaalministri 15. 11.2002 määrus nr 132 määrab kindlaks haiglate majutuse standardtingimused. Vastavalt määruses toodud üldreeglile peavad patsientide majutusruumid vastama nii osundatud määruses kui ka sotsiaalministri 17. 01.2002 määruses nr 18 „Haigla liikide nõuded“ kehtestatud nõuetele. Muuhulgas peavad määruse § 2 lõike 3 kohaselt majutusruumid vastama isikute erivajadustele. Lisaks otsestele puudest tingitud erivajadustele võib eritingimuste kohaldamise vajaduse tingida ka näiteks isiku vanus, usulised tõekspidamised jms. Ringkäigul laste nakkushaiguste osakonnas selgus, et laste majutamiseks ette nähtud palatite hügieenisõlmedesse on paigaldatud vaid täiskasvanutele sobiva suurusega sanitaartechnika. Kaheldav on, kas kõik üksi haiglas viibivad 0-18-aasta vanused lapsed on võimelised enda hügieeni eest iseseisvalt hoolt kandma selleks ebasobivate mõõtmega sanitaartechnikat kasutades. Seega tuleks ka lastele hügieenitoimingute teostamise iseseisvuse tagamiseks kaaluda kas vähemalt osaliselt lasteosakonna palatite hügieenisõlmedesse lastele mõeldud mõõtmega sanitaartechnika paigaldamist või iseseisvalt hügieenitoimingute tegemist võimaldavate abivahendite kasutuselevõttu.

Tulenevalt määruse § 2 lõikest 4 peab patsientidel olema üldtelefoni ja lihtkirja postkasti kasutamise võimalus. Ringkäigul selgus, et kõigis haigla osakondades ei olnud tagatud ravil viibivatele isikutele juurdepääsu üldtelefonile ning postkastile.

Määruse § 5 lõike 5 kohaselt peab haigla tualettruumis olema riidenagid või -varn, peegel, paigutusplind või riiul esemete paigutamiseks, dosaatoriga seep või ühekordsed seebid, tualettpaber ning kaanega ja vahetatava kilekotiga prügikast. Ringkäigul selgus, et mõned

---

¹ Kättesaadav arvutivõrgus:

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=775685&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75> .

ravil viibivatele isikutele kasutamiseks ette nähtud tualettruumid ei olnud kõigi eelloetletud esemetega varustatud.

Tulenevalt eeltoodust soovitas õiguskantsler SA Ida-Viru Keskhaigla juhtkonnal tagada sotsiaalministri 15. 11.2002 määruse nr 132 „Haiglate majutuse standardtingimused“ täielik järgimine kõigis haigla osakondades.

(4) Kokkuvõte

Kontrollkäigu tulemusel tegi õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks soovitusel SA Ida-Viru Keskhaigla juhtkonnale. Soovituste täitmise osas teostas õiguskantsler järelkontrolli 6 kuu möödudes soovitude tegemisest.

SA Ida-Viru Keskhaigla juhatuse esimees teatas vastuseks õiguskantsleri soovitudele, et haiglas on välja töötatud ning patsientidele kättesaadavaks tehtud õiguskantsleri poolt osundatud tingimustele vastav infomaterjal. Haigla juhatuse esimees lisas nii eesti kui ka vene keelse teabematerjali õiguskantslerile saadetud kirjale. Samuti on tagatud sotsiaalministri 15. 11.2002 määruse nr 132 „Haiglate majutuse standardtingimused“ täielik järgimine kõigis haigla osakondades ning esinenud puudused on likvideeritud.